

genetska študija Senožške pokrajine uvršča med najzanimivejše kompleksne geomorfološke proučitve Krasa.

Znatno vrzel v proučevanju Dolenjskega krasa skuša zapolniti razprava Andreja Kranjca, ki obravnava »Kraški svet Kočevskega polja in izrabo njegovih tal« (67 str. s 3 kartami v prilogi, 2 diagramoma in 23 slikami v tekstu). Predvsem nam skuša avtor prikazati, v kakšni meri je človek lahko izrabil določene tipe kraškega površja za kmetijstvo. Na izrabo pa so močno vplivale tudi družbenogeografske razmere na Kočevskem. Pri ugotavljanju tipov kraškega površja se je avtor oprl na lastne terenske raziskave, pomagal pa si je tudi z obstoječimi geološkimi, hidrološkimi, speleološkimi in drugimi podatki. Studija izhaja iz diplomske naloge, zato ima še značaj regionalne geografske obdelave kraških značilnosti Kočevskega. Na to nas opozarja tudi razpored poglavij: splošnem pregledu sledi prikaz dosedanjih raziskav, predstavljene so geološke in vodne razmere, speleološki podatki, razvoj površja ter prst in rastje. V drugem delu je prikaz izrabe tal, ki ga ilustrirajo statistični podatki o zemljiških kategorijah. V zaključnem poglavju je podana fizično-geografska rajonizacija Kočevskega glede na značaj zakraselosti in izrabo površja. Priložene so zanimive karte, od katerih vsaka zase predstavlja zaokroženo vsebino in metodo. To so barvna geološko-hidrološko-speleološka karta ter črno-bela geomorfološka karta in karta izrabe tal. Karte je priredil za tisk M. Zerovnik, žal se geološki znaki ne skladajo povsem z geološkimi standardi, na geomorfološki karti pa se gradacija oznak za nivoje ne stopnjuje z višino, kot smo bili vajeni doslej na risbah V. Finžgarja. Obsežen je seznam kraških pojavov, ki so posebej vrisani na prvi prilogi. Mimo prispevka A. Kranjca najbrž ne bo mogel nihče, ki bo želel obravnavati kraške značilnosti Kočevskega polja in njegovega obrobja.

Druga razprava Darka Radinje z naslovom »Zakrasevanje v Sloveniji v luči celotnega morfogenetskega razvoja« (47 str.) predstavlja zanimiv poskus sinteze novejših geomorfoloških spoznanj o razvoju kraškega reliefa Slovenije. Uporabljena je obsežna geomorfološka in sorodna literatura. Podčrtana je zlasti medsebojna povezanost kraškega in fluvialnega reliefa. Obravnavani so različni dejavniki od strukture, tektonike, paleogeografskega razvoja, petrografskih razlik, klime in časa, ki so vplivali na razvoj krasa. Težko jih je pravilno oceniti v vsej njihovi prepletenosti v času in prostoru. Potrebno bo še veliko sistematičnega dela in študija. Zbrane misli in primerjava najrazličnejših spoznanj pa so lep uvod v novo sintezo geomorfološkega razvoja krasa in sosednjih področij. V študiji postavljene trditve, kot pravi avtor, je treba razumeti hkrati kot vprašanje, kamor naj se usmerjajo bodoča raziskovanja. Radinjev prispevek je vreden prebiranja; na eni strani predstavlja novejša geomorfološka spoznanja o zakrasevanju, hkrati pa se ob njem kaže metodologija geografske sinteze in potreba po njenem nadaljnjem izpopolnjevanju, ne samo za posamezne fizično-geografske panoge, temveč za geografijo kot celoto, če si želimo novih geografskih spoznanj.

Trinajsti Geografski zbornik s kraško vsebino ni zanimiv le za krasoslovce, temveč ga priporočamo vsem geografom. Razprave obsegajo vrsto pomembnih spoznanj in pristopov, ki lahko koristijo tudi proučevanju sorodnih regionalno geografskih, klimatoloških in geomorfoloških problemov Slovenije.

Peter Habič

Ivan Gams, *Effect of Runoff on Corrosion Intensity in the Northwestern Dinaric Karst*. Trans. Cave Research Group of Great Britain. Vol. 14. No. 2, March 1972, pp. 78–85.

V sodobnem krasoslovju je čedalje bolj v ospredju vprašanje o intenzivnosti korozije v različnih klimatskih oziroma v različnem prirodnogeografskem okolju. Gams je skušal pojasniti ta problem s pomočjo slovenskega krasa, ki je zaradi svoje prirodnogeografske značilnosti zelo prikladen. Avtor je v ta namen opravil pregledne primerjalne analize korozijske intenzivnosti,

tako da je na našem krasu izmeril trdote voda ter jih primerjal s posameznimi hidrološkimi elementi teh pokrajin (s spec. vodnim odtokom, z odtočnim količnikom, s količino padavin itd.). V študiji so prikazani ustrezni podatki za 23 rek, 20 kraških izvirov in 3 curke pronicajoče vode na stropu Postojnske jame. Čeprav je študija po obsegu kratka, zasluži glede na zgoščeno vsebino več pozornosti.

Pri primerjavanju so se avtorji izluščile posamezne soodvisnosti med trdoto vode in vodnim odtokom. Te opozarjajo na določene zakonitosti, ki jih je avtor prikazal na petih diagramih. Na prvem gre za korelacijo med celokupno trdoto in odtočnim količnikom, na drugem za razmerje med vodno trdoto in specifičnim vodnim odtokom, na tretjem za korelacijo med specifičnim odtokom in korozijsko dinamiko, na četrtem za razmerje med padavinami in vodno trdoto in na petem za razmerje med intenzivnostjo pronicanja in trdoto vode v Postojnski jami. Škoda, da diagramom, ki so jedro razprave, ni priložil avtor tudi še karte, ki bi tujim geomorfologom — njim je namreč študija namenjena — omogočila vpogled v razporeditev kraških izvirov in rek glede na namočenost in vodni odtok. Uvodoma je avtor sicer na kratko prikazal pglavitne značilnosti obravnavanega ozemlja, vendar prostorska predstava brez karte ni mogoča.

Nazoren je zlasti prvi diagram, ki kaže, kako je trdota v obratnem sorazmerju z odtočnim količnikom. Čim večji je odtok, tem nižje so trdote kraških voda. Tako pojema vodna trdota od Julijskih Alp proti Istri. Korelacijska krivulja je precej izrazita, čeprav gre za reke z različnim deležem kraškega porečja. Ker na diagramu niso označene vse reke in vsi podatki, zbujajo diagram v metodološkem pogledu več vprašanj. Podobno velja za tretji diagram, kjer se vsiljuje drugačen potek korelacijske krivulje glede na to, da imajo posamezne skupine kraških izvirov različne celokupne trdote ob enako namočenem zaledju. V celoti so v tej razpravi soodvisnosti med posameznimi korozijskimi faktorji prikazane bolj pregledno kakor v študiji, ki jo je avtor objavil 1966. leta v Geografskem vestniku.

Vpogled v zakonitosti, ki jih je avtor skušal osvetliti s pomočjo zbranih podatkov, je nedvomno koristen prispevek pri razreševanju korozijske problematike ne samo našega, temveč kraškega reliefa nasploh. Ta problematika je seveda tako obsežna, da je potrebno še veliko potrpežljivega in vztrajnega dela. Avtor pa ima vsekakor prav, ko meni, da je različnost slovenskega krasa dobra osnova za tovrstne študije.

Danko Radinja

France Habe, Das Pivkabecken als hydrographisches Dach des Innerkrainer Karstes. Beiträge zur Klimatologie, Meteorologie und Klimamorphologie. Salzburg, Band 3, Salzburg 1973, str. 229—248.

V publikaciji, ki jo je geografski inštitut salzburške univerze posvetil sedemdesetletnici znanega avstrijskega klimatologa Tollnerja, je F. Habe objavil zaokrožen pregled o dosedanjih krasoslovnih proučevanjih Pivške kotline. Predvsem je avtor prikazal vsa dosedanja spoznanja, ki so pripeljala do današnje predstave o razvoju kraškega reliefa, kraškega podzemlja in kraške hidrografije na obrobju te kotline. Na prvi pogled se nam zdi odveč, da je Habe tako sistematično prikazal dolgo in raznovrstno raziskovalno tradicijo te pokrajine. Na koncu pa spoznamo, da je imel avtor pravzaprav namen, da ob tem prikaže, kako je slovenska znanost prejšnja spoznanja obogatila z novimi ugotovitvami. V tej luči pa je celotna zasnova Habetove študije smiselna. Ob tej primerjavi je namreč avtorju uspelo prikazati nove raziskovalne dosežke zlasti glede ponikalnih sistemov na obrobju Pivške kotline, pa tudi razvojne značilnosti postojnskega krasa in njegovih jam. Pri tem je umestno opozoril, da se ta spoznanja opirajo na ugotovitve različnih strok, poleg geomorfologije in hidrologije zlasti na geologijo in arheolo-